

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย

คำนำ

ปราชญ์ชาวบ้านหรือนักคิดท้องถิ่น หรือครูภูมิปัญญาไทยแล้วแต่จะเรียกกัน จะมีมากมายในหลายด้านแล้วแต่งานที่ท่านปฏิบัติจนบังเกิดผล เป็นผู้มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับ ธรรมชาติ มีความคิดเข้าระบบชอบค้นหาความจริง ช่างสังเกตและนำสิ่งที่พบเห็นมาเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถสรุปเป็นบทเรียนได้ฐานข้อมูล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลการดำเนินงาน และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามในตำบลโคกไม้ลาย ให้คงอยู่ในท้องถิ่น และสืบสานแก่คนรุ่นหลังต่อไป

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย

สารบัญ

คำนำ	หน้า
สภาทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	1
ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย	2
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและสินค้า OTOP	3
ฐานข้อมูลปัญญาท้องถิ่น	4-6
1.ด้านเกษตรกรรม	
2.ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	
3.ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
4.ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

ประวัติความเป็นมา

ตำบลโคกไม้ลาย ตั้งชื่อมาตามชื่อของบ้านโคกไม้ลาย ม.5 เพราะเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ สืบเนื่องจากที่มีพื้นที่เป็นโคก (เนิน) ไม้ลายลายมากมาย และมีการแยกหมู่บ้านออกไปเป็น 7 หมู่บ้าน ปัจจุบันได้ชื่อว่าตำบล วัดโบสถ์ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โคกไม้ลาย พื้นที่ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก

1.ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย ตั้งอยู่เลขที่ 88 หมู่ที่ 3 ตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองปราจีนบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือระยะทางตามถนนประมาณ 12 กิโลเมตร

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขาและแม่น้ำ เนื้อที่ประมาณ 14.075 ตารางกิโลเมตรหรือ 8,797 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อองค์การบริหารส่วนตำบลไม้เค็ด และเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่ออำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อองค์การบริหารส่วนตำบลไม้เค็ด อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะทางภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนจัด เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนตกชุกเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม ฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ของปีถัดไป

1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินดำ มีบางส่วนเป็นดินร่วนปนทราย

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อใช้ แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาที่มีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

1.ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิค การเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนานบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองใน สภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้าน การผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

2.ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูป ผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมชาติ อันเป็นขบวนการให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทาง หัตถกรรม เช่นการ รวมกลุ่มถักไม้กวาดดอกหญ้า เป็นต้น

3.ด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพ ของคน ในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษา และสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

4.ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขา ต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ

5.ด้านโภชนาการ ได้แก่ ความสามารถในการเลือกรองร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและ ยาได้ เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออก ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากร

ครุภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครุภูมิปัญญาและครุภูมิปัญญาไทยไว้ ดังนี้

ครุภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสาน ภูมิปัญญา ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น “ครุภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ	ภูมิปัญญา	ความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่	โทรศัพท์
1	นายแข็ง เสืองาม	87	ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี	ทำขวัญนาค	24 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
2	พระครูจากรุสารคุณ (หลวงพ่อไข่ เอี่ยมเจริญ)	86	แพทย์แผนไทย	ผสมยาสมุนไพร	127 หมู่ 7 ต.โคกไม้ ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
3	นายเพ็ชร วงษ์พาศกลาง	85	อุตสาหกรรม	ช่างไม้	19/2 หมู่ 2 ต.โคกไม้ ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
4	นางประยงค์ ช่างเรือน	80	อื่น ๆ	ทำขนมไทยทุก อย่าง	4 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
5	นางหยด สุดเล็ก	78	อื่น ๆ	ขนมไทย	102/3 หมู่ 7 ต.โคกไม้ ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
6	นายไถ บานเย็น	77	ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี	ดนตรีไทย	48 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
7	นางอรุณ เกาจ้อย	77	ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี	ทำบายศรีสู่ขวัญ	104 หมู่ 3 ต.โคกไม้ ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	

8	นางมาลี เพ็ชรคุ้ม	77	อื่น ๆ	ทำขนมกวง งานแต่ง	6/1 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย	
9	นายจันทร์ คงเจริญ	76	วิศวกรรม	ช่างก่อสร้าง	27 หมู่ 2 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
10	นางฉลวย จิตรตรง	75	หัตถกรรม	ถักไม้กวาด	3/3 หมู่ 4 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
11	นางฉลวย เจริญพร	73	หัตถกรรม	จักสาน	22 หมู่ 4 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
12	นางบานเย็น ชมภูสุข	70	หัตถกรรม	ถักไม้กวาด	48 หมู่ 5 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
13	นางสาวเพ็ญร เสืองาม	66	อื่น ๆ	ทำขนมนางเล็ด	98 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
14	นายวิเชียร ประเสริฐศรี	66	แพทย์แผนไทย	เป่าตาแดง	12 หมู่ 5 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
15	นางบัวเขียว เชื้อสายบัว	64	หัตถกรรม	งานสักสานต่าง ๆ	60 หมู่ 3 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
16	นางฉวีวรรณ กำลั้งฟู	56	หัตถกรรม	พับเหรียญไปรษณีย์	136/3 หมู่ 7 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
17	นางสาวอารณ์ กิ่งแก้ว	55	ศิลปะ วัฒนธรรม	บายศรีสู่ขวัญ	94 หมู่ 4 ต.โคกไม้ลาย	
			ประเพณี		อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	

18	นางอินทร์ ขวดแก้ว	51	หัตถกรรม	ถักไม้กวาดดอก หญ้า	3 หมู่ 5 ต.โคกไม้ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
19	นางสาวสุภาพ แสงทอง	51	หัตถกรรม	ผู้ฝาระบายในงาน พิธี	182/1 หมู่ 7 ต.โคกไม้ ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
20	นางสาวนพมาศ วระแสง	51	ศิลปะ วัฒนธรรม	ตัดพวงมะโหด	182 หมู่ 7 ต.โคกไม้ ลาย	
			ประเพณี		อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	
21	นางวันเพ็ญ สวนศรี	43	แพทย์แผนไทย	นวดแผนไทย	78/1 หมู่ 3ต.โคกไม้ ลาย	
					อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	